

Men hvem gjør det?

La meg først slå fast at jeg, som de fleste andre, mener at problemer og lidelser som kan forebygges skal forebygges. Kan vi forhindre at noen får fagvansker, sosiale vansker eller psykiske vansker eller lidelser bør det være selvsagt at vi bidrar til det.

Jeg tror likevel ikke at alle vansker og lidelser kan forebygges. Det vil alltid være noen barn som utsettes for traumer, som har medfødte utfordringer, eller som utvikler ulike vansker av forskjellige grunner. De trenger at noen er der sammen med dem og prøver å finne en vei ut av vanskene, eller en måte å leve med vanskene på. Vi vet for eksempel at ca 20% av elevene i videregående skole dropper ut av ulike grunner, en økende andel unge plages av angst og depresjon, vi har relativt stabile tall for mobbing, og ut fra oppslag i media kan det virke som om omfanget av overgrepssaker øker. Dette til tross for omfattende satsing på systemarbeid og forebygging. Min spørsmål er derfor; Hvem skal følge opp og hjelpe dem som har slike vansker og lidelser? Ofte tar vi for gitt at slik hjelp er det spesialisthelsetjenestene som yter. Forventningen er at barn og unge som blir henvist dit blir utredet og hjulpet til en god og trygg fungering i hverdagen. Dessverre stemmer dette sjelden. Utredningsbiten blir ofte gjennomført, det blir satt en diagnose, men mange ganger er det mitt inntrykk at behandlingsoppfølgingen mangler, eller blir avsluttet før den er fullført. En grunn som ofte blir brukt er at pasienten mangler behandlingsmotivasjon, en annen kan være at pasienten er ferdigbehandlet men trenger videre

oppfølging i kommunen.

I kommunene bygges det opp og ned ulike tjenester litt avhengig av kommunal økonomi, litt avhengig av ulike statlig tilskuddsordninger. Felles for disse har de siste årene ofte vært at de skal bruke hoveddelen av sin innsats til systemarbeid og forebygging. Å arbeide med å tilrettelegge hverdagen for de som har langvarige lidelser, eller behandle dem som trenger lang tid for å bli så trygge at de kan gå inn i behandlingsrelasjoner er det knapt lov å snakke om. Det betegnes ofte som misbruk av ressurser å ha individuell klientoppfølging, og dette kan til nød aksepteres hvis det skjer i gruppe.

Så spørsmålet er da; Hvem skal gjøre det?

Snakker vi med ulike behandlere i kommunale tjenester vil svært mange fortelle at mye av tiden blir brukt til nettopp det man ikke skal gjøre. ”Jeg må nok innrømme at mye av tiden går med til individuell oppfølging” svarer vi skamfullt når vi blir spurt om tidsbruken vår. Mange gir samtidig uttrykk for at de helst ville arbeidet med systemarbeid eller forebygging. Det virker altså som om både behandlere og forvaltere har en felles enighet om at det å formidle kunnskap til andre, det å skrive planer eller det å implementere ulike programmer er mer høyverdige aktiviteter enn å hjelpe enkeltmennesker

med vansker eller lidelser.

Spørsmålet blir da; Hvem skal gjøre det?

Vi kan trolig ikke hjelpe alle som får ulike vansker. Det har vi ikke hverken kapasitet eller kompetanse til. I A-magasinet #42, 2016 spørres det; "Hva skal vi gjøre med Michelle?". Hun har forsøkt å bli rusfri 15 ganger, og er fortsatt usikker på hvordan det går denne gangen. Rusproblematikk er synlig, den får medieopp-slag og er et offentlig satsingsområde. Professor Edle Ravndal sier i artikkelen: "Det vi vet mest om, er at behandling over tid og oppfølging i etterkant er den viktigste suksessfaktoren. Likevel blir vi ikke bedre på dette". Jeg tror det samme gjelder mange andre vansker og lidelser

også. God behandling og oppfølging over tid er nødvendig for at flere skal kunne bli ferdig med, eller få et så avklart forhold til vanskene sine, at de kan få gode og meningsfulle liv.

Vi har mange gode fagpersoner i kommunene. La oss sørge for at de bruker kompetansen sin på dem som trenger det mest, dem som kanskje ikke profiterer på 5 ganger med kognitiv kort-tidsbehandling, ikke unngår å utvikle vansker selv om de har deltatt på ulike forebyggende programmer. De som først må lære seg å stole på at noen vil hjelpe dem, vil være sammen med dem i vanskene over tid, og også være der når de ikke lykkes.

Sturla Helland